

El Líban, sota els ulls del pare Ubach

► Lourdes Godoy ha transcrit els diaris i les notes del monjo de Montserrat sobre les estades al país els anys 1908 i 1909

Cristina Vilà Bartis
FIGUERES

■ Bonaventura Ubach (1879-1960) fou monjo de Montserrat, però també arqueòleg, viatger i un expert en la Bíblia que va viure des del 1906, i durant cinquanta anys, a Jerusalem. Una de les obsessions o passions d'Ubach va ser recórrer els escenaris de les Sagrades Escripures, però també ser testimoni de la riquesa d'aquelles cultures. Entre els anys 1908 i 1910, va fer diverses estades al Líban, vivència que testimonià almenys en dos quaderns. La professora de l'INS Deulofeu de Figueres, Lourdes Godoy, ha transcrit i ordenat aquest material, juntament amb altres documents sobre l'estada, publicant-ho tot al llibre *Bonaventura Ubach al país dels cedres i a la Transjordània* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat). El volum es presenta, per primer cop, dissabte a les 7 de la tarda al Cercle Sport Figuerenc, un acte conduït per Joan Ferrerós i la mateixa curadora. Posteriorment, es farà a Girona, Barcelona, Reus i el Museu de Montserrat.

Sobre el pare Ubach hi havia publicats, fins ara, una biografia de Romuald M. Díaz, i dos llibres de viatges que va signar el mateix Ubach: *El Sinai*, publicat el 1913 i reeditat el 1955, i *Dietari d'un viatge per les regions de l'Iraq (1922-1923)*, que ell va deixar preparat i no es va publicar fins al 2009. El 2018, Lourdes Godoy va visitar, per primer cop, el Líban. L'interès li va despertar un amic seu, el professor i poeta libanès Jad Hatem, qui va convidar-la a conèixer casa seva. «Abans d'ell vinculava el Líban amb molts conflictes i guerres», admet Godoy. Per preparar-se el viatge, va llegir uns quants llibres, entre ells un de Tomàs Alcoervero on esmentava els viatges del pare Ubach al Líban. A més, Godoy acabava d'escriure un article sobre els poetes catalans al país, de Verdaguera fins als actuals. «El Líban és un

Imatge del 1906 del monjo montserratí Bonaventura Ubach ARXIU MONTSERRAT

EL LLIBRE

BONAVENTURA UBACH AL PAÍS DELS CEDRES I A LA TRANSJORDÀNIA

AUTOR
Bonaventura Ubach
(edició a cura de Lourdes Godoy)

PUBL. ABBADIA DE MONTSERRAT. 168 PÀGINES

país que té un atractiu especial, potser pel multiconfessionalisme, hi ha una convivència de moltes religions, de vegades conflictiva, d'altres pací-

fica, que trenca tots els esquemes», diu Godoy.

Després del viatge al Líban, Godoy va voler estirar el fil d'Ubach «per curiositat» i el juliol del 2018 va visitar l'arxiu de Montserrat per consultar el material que es conservava sobre la relació del monjo amb el país. Hi va localitzar cartes, quaderns tipus escolars, alguns fulls arrancats escrits en llapis –amb una lletra difícil de llegir– i carnets de viatge, també escrits en llapis pel mateix Ubach. Ja a casa, Godoy va in-

El llibre que inclou imatges del mateix Ubach, es presenta per primer cop a Figueres, aquest dissabte

ciar la primera transcripció superant certs entrebancs com «la lletra d'ell, l'ortografia prefabriana, els topònims que va copiar a la seva manera fins a les paraules en àrab, algunes transcrites amb lletres àrab i altres llatines». Godoy agraeix el suport que ha rebut de diferents persones, com l'hebraïsta Manuel Forcano, el traductor d'àrab Jaume Ferrer o el pintor Lluís Roura, per entendre millor els escrits d'Ubach. També va decidir tornar al Líban el 2019 per continuar aprofundint. Va ser aleshores quan va visitar el monestir de Charfet on el monjo va fer estada i va tenir el seu punt de referència. Fins i tot, Godoy va conèixer un religiós que encara el recordava.

El llibre, que inclou un pròleg del pare Josep Massot i una introducció històrica signada per un professor de la Universitat de Beirut, ressegueix el primer viatge d'Ubach, el 1908, de Jerusalem al monestir de Charfet, on va anar per perfeccionar l'àrab, i, posteriorment, la tornada per Biblos i Damasc, passant per Jordània, feta amb tren, un mitjà que va desaparèixer durant la guerra i que avui en dia és inexistent. Se sap que el 1909 Ubach va tornar per anar a Beirut, a la Universitat, però aquest dietari no es conserva.

En els quaderns conservats, el monjo descriu profusament tot el que veu i viu: des de celebracions religioses fins als diversos rituals o on s'hostatja, bàsicament convents de diverses congregacions. A molts indrets, la majoria desèrtics i inhòspits, busca la vinculació amb els escenaris bíblics. «Ubach era un personatge amb una curiositat extraor-

dinària per tot, pel menjar, pels rituals, pel parlar de la gent, pels cultius dels pagesos, un home molt observador», diu Godoy, qui afegeix que, fins i tot, va quedar tan fascinat pels ritus siríacs que en tornar a Montserrat va demanar permís per dir la missa amb ells.

Un punt interessant, afegit per Godoy a la part final del llibre, són les notes del pare Ubach amb clar interès «etnogràfic», notes sobre els costums dels pagesos del Mont Líban, notes que Godoy va ordenar. «Parla de les seves cases i les dibuixa, dels cerimonials, del cultiu dels cucs de seda, dels menjars típics, les supersticions, els sants, l'ensenyament, tot el sorprèn i escriu molt bé i és espontani», comenta. El llibre inclou nombroses imatges dels viatges fetes pel mateix Ubach. També d'actuals sobre el Líban captades per Lourdes Godoy.

Cinc mil negatius fotogràfics

Bonaventura Ubach va recórrer tots els territoris bíblics, des d'Egipte fins a Mesopotàmia. El monjo tenia tres grans projectes vitals. El primer, impulsar la traducció de la Bíblia al català, cosa que va aconseguir. El segon, fer un museu bíblic a Montserrat, encara pendent. El tercer, i darrer, fer una Bíblia il·lustrada, idea que va quedar a mitges –hi ha un parell de volums publicats– perquè, malgrat el finançament rebut de Francesc Cambó, la guerra civil ho va estroncar tot. Aquests llibres es nodreixen de fotografies i il·lustracions fetes per Ubach durant els seus viatges. Resulta que, des de fa tres anys, l'Abadia de Montserrat i l'Institut Europeu de la Mediterrània està recuperant i digitalitzant tot aquest fons gràfic, que consta de cinc mil negatius. «És una autèntica meravella», afirma Godoy. Un centenar d'aquestes imatges nodreixen l'exposició *La mirada del biblista. Instants d'eternitat* que s'exhibeix fins al 17 de juliol al Museu de Montserrat.

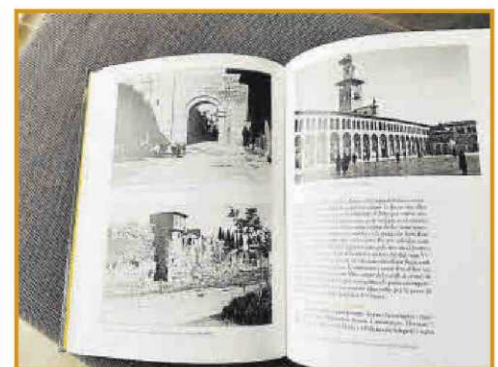
Algunes de les pàgines escrites per Ubach

LOURDES GODOY

La curadora del llibre, Lourdes Godoy

CRISTINA VILÀ

Imatges de Damasc fetes pel monjo

FONS ARXIU DE MONTSERRAT